

การประเมินผลโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

กฤษณีย์ ศรีจันทร์*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้นำเสนอเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เพื่อประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการฯ ตามแบบการประเมิน CIPP Model โดยการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ ประชากรในการศึกษา คือ คณะทำงานโครงการบ้านน้อยในนิคมฯของพื้นที่นำร่อง ได้แก่ นิคมสร้างตนเองทุ่งสาน จ.พิษณุโลก นิคมสร้างตนเองปราสาท จ.สุรินทร์ นิคมสร้างตนเองลำตะคอง จ.นครราชสีมา นิคมสร้างตนเองห้วยหลวง จ.อุดรธานี และนิคมสร้างตนเองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 30 คน ผลการศึกษา การประเมินบริบท พบว่า นโยบายโครงการฯ มุ่งให้คนไร้ที่พึ่งได้ประกอบอาชีพ และกลับสู่สังคมอย่างยั่งยืน การประเมินปัจจัยนำเข้า มีการวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างเป็นระบบ การประเมินกระบวนการ มีการแต่งตั้งคณะทำงานโครงการ กระบวนการคัดเลือกและพัฒนาศักยภาพสมาชิกโครงการฯ แต่การบริหารทรัพยากร ยังมีข้อจำกัด อาทิ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาศักยภาพสมาชิก พื้นที่ในการฝึกอาชีพทำได้แต่การเกษตร การประเมินผลผลิต พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้ประกอบอาชีพ โครงการฯดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่กำหนด และเบิกจ่ายภายในวงเงินที่ได้รับการจัดสรร ข้อเสนอแนะ คือ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการควรถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาเป็นตัวแบบในการถ่ายทอดความรู้ให้พื้นที่อื่น รวมถึงการประเมินผลโดยมุ่งเน้นการประเมินผลเพื่อการพัฒนา

คำสำคัญ : การประเมินผล, บ้านน้อยในนิคมฯ, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

* นักศึกษาหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

An Evaluation of Baan Noi Project in a Self-Help Land Settlement of Department of Social Development and Welfare

Kridsanai Srichan

Abstract

This research paper aims to present an Evaluation of Baan Noi Project in a Self-Help Land Settlement of Department of Social Development and Welfare for evaluating the context or environment, input, process and product of the project according to CIPP Evaluation Model. Qualitative research through interview method was employed in this study. The population was 30 people from the working groups of Baan Noi Project in a settlement of pilot area such as Thungsan Self-Help Land Settlement in Pitsanulok province, Prasat Self-Help Land Settlement in Surin province; Lamtakong Self-Help Land Settlement in Nakhon Ratchasima province; Houyloung Self-Help Land Settlement in Udon Thani province and Prachuapkhirkhan Self-Help Land Settlement in Prachuapkhirkhan province. The result of the context evaluation revealed that the project policy aimed to support helpless persons to have occupation and send them back to the society sustainably. The input evaluation was planned to operate systematically. According to the process evaluation, project working group was appointed. The selection process and potential development of project members were also included. However, the limitation of this present study naturally includes resource development, for example, the insufficient budget to develop member potential and the areas for professional training could only be agriculture. According to the product evaluation, the results demonstrated that the target groups had occupation, the project can be carried out based on the specific time period, and the disbursement is within the allocated amount. In, further study, the Department of Social Development and Welfare should remove some lessons in order to develop them as a model to transfer knowledge to other areas, including the evaluation that aims to evaluate for development.

Keywords : Evaluation, Baan Noi in a settlement, Department of Social Development and Welfare

บทนำ

ในปลายปี 2557 ประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช 2557 ซึ่งเป็นการแสดงออกสำคัญของรัฐบาล ถึงการยอมรับความมีตัวตนของคนไร้ที่พึ่งในสังคมไทย ทั้งเป็นการแสดงออกว่ารัฐบาลเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการตระหนักต่อความสำคัญของสถานการณ์และปัญหาคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) โดย พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ที่มีนโยบายมุ่งมั่นให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 11 แห่งทั่วประเทศได้พัฒนาต่อยอดการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตใจ สังคม สุขภาพ และอาชีพให้กับผู้รับบริการ ซึ่งมีทั้งคนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่ง รวมถึงคนขอทานอย่างครบวงจร โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งชายธัญบุรีและสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหญิงธัญบุรีเป็นจุดประเดิมนำร่อง “ธัญบุรีโมเดล” แห่งแรก เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2558 พร้อมทั้งประกาศนโยบายขยายผลไปยังทุกสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

“ธัญบุรีโมเดล” เป็นโครงการที่ถูกจุดพลุขึ้นมาเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัญหาคนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่ง และคนขอทาน มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ภายใต้การดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เพราะเห็นถึงคุณค่าคนกลุ่มนี้ในฐานะเพื่อนมนุษย์ที่ควรได้รับการดูแลคุณภาพชีวิตและการพัฒนาอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนภายใต้กฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และกฎหมายควบคุมการขอทานโดยเฉพาะ

ซึ่งปัจจุบันพบว่า มีจำนวนผู้ใช้บริการในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งทั้ง 11 แห่งทั่วประเทศ จำนวน 4,378 คน แบ่งเป็นชาย 2,598 คน และหญิง 1,780 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลผู้ใช้บริการในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 11 แห่งทั่วประเทศ

ที่	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	จำนวนผู้ใช้บริการ (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
1	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกุ่มสะแก	200	169	369
2	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งชายธัญบุรี	600	-	600
3	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหญิงธัญบุรี	-	475	475
4	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งทับกวาง	212	118	330
5	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งบ้านเมตตา	236	206	442
6	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งภาคใต้	294	150	444
7	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งวังทอง	276	219	495
8	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งปรีอใหญ่	154	105	259
9	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประจวบคีรีขันธ์	202	105	307
10	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งนนทบุรี	306	142	448
11	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งสันมหาพน	118	91	209
รวมทั้งสิ้น		2,598	1,780	4,378

ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2560

ที่มา : กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2560

ด้วยเหตุที่กล่าวมา การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่าได้ผลตามที่กำหนดไว้เพียงใด มีบทบาทความสำคัญในการให้ข้อมูลด้านความคืบหน้า ปัญหา และข้อขัดข้องด้าน

ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการหรือการบริหารโครงการ ซึ่งโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นโครงการที่มุ่งเน้นการส่งเสริมผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการให้พัฒนาศักยภาพเพื่อความสามารถในการพึ่งตนเองได้ เมื่อกลับสู่สังคม และจากการดำเนินงานโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ที่เริ่มดำเนินงานในปีงบประมาณ 2559 ซึ่งเป็นการดำเนินงานในพื้นที่นำร่องทั้ง 5 พื้นที่ รวมสมาชิกบ้านน้อยในนิคมฯ จำนวนทั้งสิ้น 76 คน โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมุ่งหวังให้การดำเนินงานโครงการนี้เป็นการสร้างต้นแบบในการส่งเสริมโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายสามารถใช้ชีวิตอย่างปกติสุขร่วมกับสังคมได้ มุ่งเน้นในการสร้างให้โครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในพื้นที่นำร่องเป็นต้นแบบในการสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ รวมไปถึงเป็นแหล่งเรียนรู้มีชีวิตที่สามารถยกระดับความห่างไกลของคนในสังคมภายนอก ให้สามารถเปิดใจและยอมรับรวมไปถึงลดความหวาดระแวง และพร้อมให้โอกาสกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจากการดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมา ได้มีเวทีสะท้อนผลการทำงานจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ พบว่า นโยบายรัฐบาลขาดความชัดเจน สภาพแวดล้อมเชิงภูมิศาสตร์ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้รับบริการ งบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้รับบริการมีจำกัด ขาดความต่อเนื่องของการพัฒนาศักยภาพผู้รับบริการ ทิศนคติ

ของสังคมที่มีต่อผู้รับบริการเป็นไปในเชิงลบ อย่างไรก็ตาม แม้มีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานแต่ยังขาดการดำเนินงานเพื่อประเมินผลโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการอย่างเป็นรูปธรรม ผู้ศึกษาในฐานะ ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสังคมและสังคมสงเคราะห์ มีความเชื่อว่าการประเมินผล โดยเฉพาะรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ของสตฟเฟิลปีม สามารถนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

บทความนี้มุ่งเน้นนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับผลการประเมินโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวาง/ปรับแผนเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายโครงการ รวมไปถึงการกำหนดโครงสร้างเกี่ยวกับการกำหนดยุทธวิธีหรือวางแผนงานหรือการดำเนินงาน การเปลี่ยนยุทธวิธีหรือการดำเนินงานให้เหมาะสม และการทบทวนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหรือคงหรือขยายหรือยุบหรือเลิกโครงการ โดยใช้แนวคิดการประเมิน CIPP Model

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า ขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานตามแผนงาน และผลผลิตของการดำเนินงานของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินโครงการนั้น ส่วนใหญ่มักมุ่งไปที่กระบวนการและผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่ด้วยข้อจำกัดของการดำเนินโครงการซึ่งมีหลายประการ อาทิ งบประมาณ บุคลากร หรือแม้กระทั่งระยะเวลา ส่งผลให้การดำเนินงานโครงการอาจจะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยเกี่ยวข้องหลายประการ การดำเนินโครงการจึงต้องมีการติดตามและตรวจตราดูอยู่อย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการหนุนเสริม ป้องกัน แก้ไขต่อสภาวะการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ ปัจจุบันวิธีการที่จะสามารถหนุนเสริม ป้องกัน แก้ไขต่อสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นได้นั้น ก็คือ การประเมินผลโครงการ ซึ่งการประเมินผลโครงการ ได้มีรูปแบบหรือแบบจำลองการประเมินโครงการมีหลายแบบ เช่น CIPP Model ของ Stufflebeam รูปแบบของ Tyler รูปแบบของ Taba รูปแบบ Stake รูปแบบของ Provus รูปแบบของ Scriven และแบบผสมผสาน ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะมุ่งเน้นไปที่การประเมินผลโครงการโดยใช้รูปแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam เป็นเครื่องมือในการศึกษา

แนวคิดการประเมินผลโครงการโดย CIPP Model

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดการประเมิน CIPP Model เป็นการประเมินกระบวนการที่เป็นระบบเกี่ยวข้องกับคุณภาพ คุณค่า และความสำคัญของสิ่งที่มุ่งประเมินเพื่อใช้ในการตัดสินใจ (decision making) โดยมาตรฐานของการประเมินอยู่บนหลักของประโยชน์ , ความเป็นไปได้ , ความชอบธรรม , ความถูกต้องในการประเมินนักประเมินต้องร่วมมือ

กับผู้ประกอบการประเมินในสิ่งที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ได้รับผลประโยชน์ ความต้องการจำเป็นของผู้ใช้การประเมิน (ศุภามณ จันทรสกุล , 2557) โดยสตฟเฟอิม (Stufflebeam and others, 1983 อังนิน ดุษฎีโยเหลา และคณะ, 2551) เป็นบุคคลสำคัญที่เสนอแนวคิดและรูปแบบการประเมินโครงการในรูปแบบที่เรียกว่า “CIPP Model” ที่เน้นวิธีการสารสนเทศเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงบริหาร ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน ประเด็นการประเมินผลออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึง ความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินระหว่างการดำเนินงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมี

ประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ/ เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผล เรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย

สรุปสาระสำคัญพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ.2557

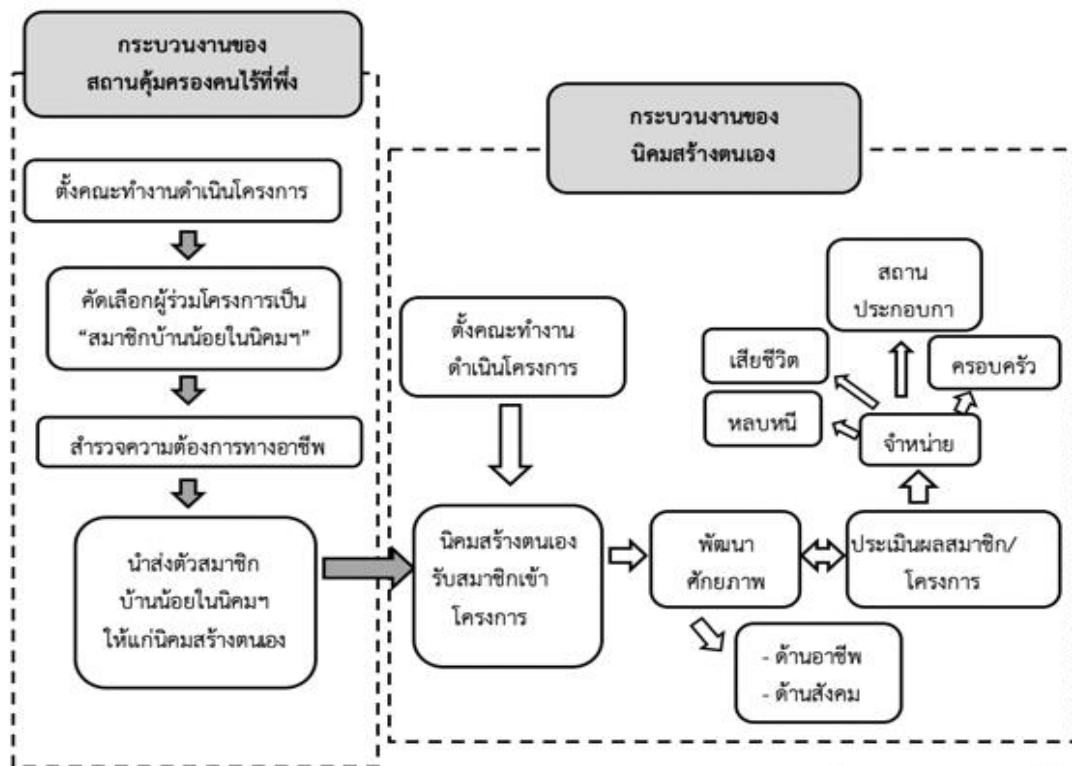
พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งดังกล่าว เป็นการช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งที่ประสบปัญหาในสังคม ขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ ไม่มีที่อยู่ที่เหมาะสม ไม่สามารถหารายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ได้รับการคุ้มครองให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีสภาพร่างกายและจิตใจเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป (ราชกิจจานุเบกษา,

2557) ซึ่งได้กำหนดวิธีการคุ้มครองไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม สำหรับการศึกษาครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการที่หน่วยงานรัฐจัดให้กลุ่มคนไร้ที่พึ่งว่าจะสามารถตอบสนองตามมณเฑียรราชบัญญัติดังกล่าว ในประเด็นการคุ้มครองช่วยเหลือให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปได้อย่างไร

สรุปสาระสำคัญพระราชบัญญัติควบคุมการ

ขอทาน พ.ศ.2559

พระราชบัญญัติควบคุมการขอทานดังกล่าว ถือเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสังคมและลดความเหลื่อมล้ำ และเป็นจุดเริ่มต้นทำให้การขอทานในสังคมไทยลดน้อยลงได้ในที่สุด อย่างไรก็ตาม กฎหมายควบคุมการขอทานไม่ได้เป็นหลักประกันว่าจะแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง แต่ขึ้นอยู่กับผู้ใช้กฎหมายนำไปปฏิบัติมากน้อยเพียงใด (ราชกิจจานุเบกษา, 2559) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการที่หน่วยงานรัฐจัดให้กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง/คนขอทานที่คัดกรองมาแล้วว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาสังคมและลดความเหลื่อมล้ำ และเป็นจุดเริ่มต้นทำให้การขอทานในสังคมไทยลดน้อยลงได้อย่างไร

หมายเหตุ : แผนภาพนี้เป็นภาพที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้น

กระบวนการของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและนิคมสร้างตนเอง

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลและโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และการศึกษาภาคสนามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับคณะกรรมการโครงการบ้านน้อยในนิคมฯ

ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ คณะทำงานโครงการบ้านน้อยในนิคมฯ ประกอบด้วย ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และผู้ปฏิบัติงานโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ในพื้นที่นิคมสร้างตนเองจำนวน 5 แห่ง ซึ่ง

เป็นพื้นที่นำร่อง ประกอบด้วย นิคมสร้างตนเองทุ่งสาน จังหวัดพิษณุโลก นิคมสร้างตนเองปราสาท จังหวัดสุรินทร์ นิคมสร้างตนเองลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา นิคมสร้างตนเองห้วยหลวง จังหวัดอุดรธานี และนิคมสร้างตนเองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนหน่วยงานละ 6 คน รวมจำนวนกลุ่มประชากรทั้งสิ้น 30 คน โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเอง จำนวน 5 คน, 2) ผู้ปฏิบัติ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 5 คน , นักสังคมสงเคราะห์ จำนวน 5 คน และครูฝึกอาชีพ จำนวน 5 คน, 3) พี่เลี้ยง จำนวน 10 คน เก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2558 -

กรกฎาคม 2562 โดยยึดข้อมูลในช่วงการบริหารนโยบายของพลตำรวจเอกดุลย์ แสงสิงแก้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (30 สิงหาคม 2557-23 พฤศจิกายน 2560)

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ คณะทำงานโครงการบ้านน้อยในนิคมฯ โดยแนวทางของคำถามที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์เป็นไปตามรูปแบบวิธีการของการประยุกต์การประเมินตามแบบจำลอง CIPP Model ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีจำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย ตำแหน่งหน่วยงาน / สังกัด เบอร์โทรและอีเมล ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถาม ประกอบด้วย บริบทที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการ หลักการบริหารทรัพยากร การประสานความร่วมมือของบุคลากรจากกระทรวง/กรม ปัจจุบันใดที่จะเป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามแผน กระบวนการจัดทำโครงการ กระบวนการในการคัดเลือกและพัฒนาศักยภาพผู้เข้าร่วมโครงการ การบูรณาการการทำงานร่วมกับแผน/โครงการอื่นๆ การติดตามประเมินผลกลุ่มเป้าหมาย และภาพรวมในการดำเนินงานของโครงการ

ผลการศึกษา

การประเมินผลโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เพื่อประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) ปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) กระบวนการ (Process Evaluation : P) และประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) ของการดำเนินงานของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้าง

ตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ตามแบบการประเมิน CIPP Model สรุปผลการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินบริบทและสถานะแวดล้อมในการดำเนินโครงการ (Context Evaluation : C)

การประเมินเพื่อตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ โดยการนำไปใช้ด้วยวิธีการศึกษาจากหนังสือราชการ รายงานผลการปฏิบัติราชการ สรุปผลการดำเนินโครงการการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และการสัมภาษณ์คณะทำงานรายบุคคล ซึ่งการประเมินโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า นโยบายนี้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2555-2559 นโยบายและแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง รวมถึงนโยบายกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ แต่ในการปฏิบัติงานนั้น พบว่า การดำเนินโครงการในบริบทสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การเผชิญปัญหาอุปสรรคแตกต่างกันไปตามบริบทรอบข้าง ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องเตรียมพร้อมในการรับมือกับปัญหาที่ต้องเผชิญ

ส่วนที่ 2 การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation : I)

เพื่อตรวจสอบความพร้อม ความเหมาะสม ความพอเพียงและปัจจัยต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ โดยใช้วิธีการศึกษาจากหนังสือราชการ รายงานผลการปฏิบัติราชการ สรุปผลการดำเนินโครงการ การสืบค้น

ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และการสัมภาษณ์
คณะทำงานรายบุคคล ซึ่งการประเมินโครงการบ้าน
น้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและ
สวัสดิการ มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ มีการวางแผนการดำเนินโครงการ การจัดตั้งบุคลากรของ
นิคมสร้างตนเองเป็นคณะทำงาน และมีการบริหารจัดการโครงการในรูปแบบสหวิชาชีพ มีการจัดสรร
งบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานโดยเฉพาะ
สำหรับพัสดุ/ครุภัณฑ์ที่ใช้ในการบริหารโครงการ
รวมถึงอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติงาน เป็นวัสดุ
อุปกรณ์ของนิคมสร้างตนเอง แต่ยังพบข้อจำกัดจาก
ปัจจัยนำเข้าหลายประเด็นที่ทำให้โครงการต้อง
เผชิญกับอุปสรรค แม้จะมีการเตรียมการมาก่อนก็
ตาม อาทิ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนา
ศักยภาพสมาชิกโครงการฯ ข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ใน
การฝึกอาชีพที่ได้แต่การเกษตร เป็นต้น

ส่วนที่ 3 การประเมินกระบวนการของโครงการ (Process Evaluation : P)

เพื่อการดำเนินการตรวจสอบและตัดสิน
เพื่อจัดหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจล่วงหน้าก่อน
การปฏิบัติการ และเพื่อเป็นการเก็บบันทึกรายงาน
และตัดสินกิจกรรมและขั้นตอนกระบวนการ การ
ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ โดยวิธีการศึกษาจาก
หนังสือราชการ รายงานผลการปฏิบัติราชการ
สรุปผลการดำเนินโครงการ และการสัมภาษณ์
คณะทำงานรายบุคคล โดยวิธีการประเมิน
กระบวนการมีจุดมุ่งหมาย เพื่อติดตามควบคุมปัญหา
อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการปฏิบัติการ
และเฝ้าระวังอุปสรรคที่ไม่ได้คาดไว้ ใช้อธิบาย

ขั้นตอนกระบวนการที่เกิดขึ้นจริงและอย่างต่อเนื่อง
และดำเนินการสังเกตการณ์การปฏิบัติงานของ
เจ้าหน้าที่โครงการและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
สำหรับการประเมินกระบวนการโครงการบ้านน้อย
ในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและ
สวัสดิการ พบว่า มีกระบวนการในการคัดเลือก
ผู้เข้าร่วมโครงการ โดยคณะทำงานโครงการบ้าน
น้อยในนิคมสร้างตนเองกรมพัฒนาสังคมและ
สวัสดิการเป็นผู้ทำการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ
ทั้งนี้ เพื่อการขยายผลการดำเนินงานตามโครงการ
ธัญบุรีโมเดล และมี กระบวนการพัฒนาศักยภาพ
ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ด้านอาชีพ และด้านสังคม
โดยกำหนดให้บันทึกผลการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งไว้
ตามแบบบันทึกผลกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ แต่
ในทางปฏิบัติยังขาดการบันทึกข้อมูล เนื่องจากภาระ
งานที่มาก และต้องดูแลผู้บริการที่มีอาการป่วยทาง
จิตเวช ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง

ส่วนที่ 4 การประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation : P)

ประเมินเพื่อใช้เป็นคำแนะนำ ว่าควรนำมา
ปรับเปลี่ยนหรือยุติ ยกเลิกขึ้นอยู่กับผลการประเมิน
และประเมินสรุปโครงการหลังการสิ้นสุดการดำเนิน
โครงการ เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตกับความต้องการ
เป้าหมาย บริบทและกระบวนการ โดยวิธีการเก็บ
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์คณะทำงานรายบุคคล ซึ่ง
วิธีการประเมินผลผลิตมีจุดมุ่งหมาย เพื่อกำหนด
เกณฑ์การวัดไว้และวัดผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตาม
วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ซึ่งการประเมินโครงการ
บ้านน้อยในนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคม

และสวัสดิการ เป็นการประเมินผลเรื่องผลผลิต และผลลัพธ์ของโครงการการประเมินผลผลิต พบว่าโครงการฯขาดระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการอย่างเป็นระบบ ทั้งในส่วนของการประเมินเชิงผลลัพธ์ และการประเมินผลเพื่อการพัฒนา โดยผลสำเร็จตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในโครงการ เปรียบเทียบผลสำเร็จของงานกับตัวชี้วัดโครงการที่กำหนดไว้ พบว่าเป็นไปตามที่โครงการกำหนดตัวชี้วัดไว้ ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายได้ประกอบอาชีพ โครงการดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่กำหนด และเบิกจ่ายได้ภายในวงเงินที่ได้รับการจัดสรร แต่ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในโครงการ พบว่า ยังไม่บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ ได้แก่

- 1) คนไร้ที่พึ่งปรับตัวดีขึ้น ยังไม่บรรลุผล ผู้รับบริการยังมีพฤติกรรมเดิมๆ เช่น ลักขโมยดื่มเหล้า เป็นต้น
- 2) สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ประเด็นนี้ยังไม่บรรลุผล พบว่า มีบางแห่งผนังห้องยังเป็นลูกกรง มีการเปิดปิดเป็นเวลา จึงเหมือนการจำกัดเสรีภาพบุคคล อีกทั้งอาคารที่พักตั้งอยู่กลางชุมชน ซึ่งมีปัจจัยรอบข้างเป็นสิ่งรบกวน สมาชิกบ้านน้อยในนิคมฯจึงแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดการไม่ยอมรับจากชุมชนรอบข้าง และ
- 3) ปรับพฤติกรรมคนในสังคมให้ร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ยังไม่บรรลุผล เนื่องจากผู้รับบริการไม่เปลี่ยนพฤติกรรม ส่งผลให้สังคมไม่ยอมรับ เกิดความหวาดกลัวสะท้อนให้เห็นว่าสังคมยังไม่มีทัศนคติที่ถูกต้องและส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคนขอทาน คนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่งในชุมชน ซึ่งสามารถสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดล CIPP จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 – 4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดล

CIPP จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย

การประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย
	ผู้บริหาร (ผู้ปกครอง)
Context	โครงการมีประโยชน์ แต่สถานที่ดำเนินโครงการยังไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินโครงการ
Input	บุคลากรนิคมสร้างตนเองพื้นฐานเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานพื้นที่ส่วนใหญ่มีความชำนาญเฉพาะด้าน อาทิ การใช้เครื่องจักรหนัก การจัดการที่ดิน ไม่มีประสบการณ์และทักษะในการปฏิบัติงานกับคนไร้ที่พึ่ง แต่ยังขาดในเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ส่วนของอาคารสถานที่รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ ใช้ร่วมกับนิคมสร้างตนเอง และในเรื่องการบริหารจัดการยังพบความยุ่งยาก เช่น ทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้ให้บริการในเชิงลบ จึงต้องมีการสร้างความเข้าใจก่อนเริ่มโครงการ ซึ่งมีการให้บุคลากรในนิคมสร้างตนเองไปเรียนรู้งานการดูแลผู้ให้บริการในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งก่อน แต่เมื่อปฏิบัติงานจริง ยังพบปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินงาน คือ ผู้ให้บริการบางรายมีอาการทางจิตเวชที่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด
Process	การดำเนินโครงการมีคณะทำงานฯ เพื่อขับเคลื่อนงาน ทั้งดูแลผู้ให้บริการและติดตามผล การดำเนินงาน นอกจากนี้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานข้างเคียงในการร่วมพัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการด้านอาชีพ เช่น สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สง.ปศุสัตว์ในพื้นที่
Product	มีการติดตามผลภายในหน่วยงาน แต่ไม่มีการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ส่วนผลลัพธ์ยังไม่เห็นผลที่ชัดเจน เนื่องจากผู้ให้บริการยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรม จนเกิดการไม่ยอมรับจากชุมชน
ภาพรวม	การปฏิบัติงานการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่งตามนโยบายผู้บริหาร

การประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย
	ผู้ปฏิบัติ (เจ้าหน้าที่ / ครูฝึกอาชีพ / นักสังคมสงเคราะห์)
Context	สถานที่รองรับการดำเนินงานโครงการได้ แต่ยังคงมีการปรับปรุงเพิ่มเติม
Input	บุคลากรมีความตั้งใจในการดำเนินงานตามนโยบาย เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ใช้บริการ แต่งบประมาณในส่วนของการพัฒนายังไม่เพียงพอ จึงพัฒนาได้ไม่สมบูรณ์ ส่วนของอาคารสถานที่ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ ใช้ร่วมกับนิคมสร้างตนเอง สำหรับการบริหารจัดการ ยังพบข้อจำกัด ตั้งแต่ข้อมูลในทะเบียนราษฎร์รายบุคคลที่สืบค้นไม่ได้ รวมถึงต้องสร้างความเข้าใจกับชุมชนรอบข้างเพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งมีการให้บุคลากรในนิคมสร้างตนเองไปเรียนรู้งานการดูแลผู้ใช้บริการในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งก่อน แต่เมื่อปฏิบัติงานจริง ยังพบปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินงาน คือ มีผู้ป่วยทางจิตเวชที่ต้องรับประทานยาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงในการจัดทำแผนบำบัดรายบุคคล ยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ด้วยข้อจำกัดด้านทักษะความรู้เฉพาะด้าน ทีมสหวิชาชีพไม่ครบ
Process	การดำเนินงานโครงการมีคณะทำงานฯ เพื่อขับเคลื่อนงาน ตามแนวทางที่ได้รับ ทั้งนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานและคนในพื้นที่ หมุนเวียนมาร่วมพัฒนาศักยภาพผู้ใช้บริการ เช่น สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สง.เกษตรในพื้นที่
Product	มีการติดตามผลภายในหน่วยงาน การประชุมคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและวางแผนดำเนินงานต่อ แต่ไม่มีการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ส่วนผลลัพธ์ยังไม่เห็นผลที่ชัดเจน เนื่องจากผู้ใช้บริการยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรม สังคมจึงมีทัศนคติที่ดีและถูกต่อกับผู้ใช้บริการ
ภาพรวม	โครงการเป็นไปในลักษณะเร่งด่วนและไม่ชัดเจน

การประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย
	พี่เลี้ยง
Context	ได้ใช้พื้นที่ในนิคมสร้างตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อคนเร่ร่อน
Input	บุคลากรมีการปรับตัวเพื่อดำเนินงานตามนโยบายผู้บริหาร โดยมีสหวิชาชีพร่วมด้วย แต่ยังคงขาดงบประมาณที่สนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการพัฒนาผู้ใช้บริการ ส่วนของอาคารสถานที่ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ ใช้ร่วมกับนิคมสร้างตนเอง สำหรับการบริหารจัดการพบอุปสรรค เช่น ผู้ใช้บริการไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพตนเอง รวมถึงตัวเจ้าหน้าที่เองที่มีภาระงานมาก ซึ่งมีการให้บุคลากรในนิคมสร้างตนเองไปเรียนรู้งานการดูแลผู้ใช้บริการในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งก่อน แต่เมื่อปฏิบัติงานจริง ยังพบปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินงาน คือ ในการดำเนินงานจริงมีรายละเอียดมาก อีกทั้งผู้ใช้บริการมีอาการทางจิตเวช
Process	การดำเนินโครงการมีคณะทำงานในการขับเคลื่อนงาน และยังมีหน่วยงานภายนอกมาร่วมกิจกรรมเป็นครั้งคราว
Product	ผู้ปกครองมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ส่วนผลลัพธ์ยังไม่ชัดเจน เนื่องจากชุมชนยังไม่ยอมรับกลุ่มผู้ใช้บริการที่สร้างความหวาดกลัวให้ชุมชน
ภาพรวม	นโยบายเร่งด่วนและยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

สรุปและอภิปรายผล

จากการประเมินทำให้เห็นว่าความไม่สำเร็จของโครงการบ้านน้อยในนิคมฯ เกิดจากช่องว่างระหว่างนโยบายที่รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดกับความพร้อมของทรัพยากรในพื้นที่แต่ละแห่ง ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการมุ่งไปสู่ผลลัพธ์ของโครงการบ้านน้อยในนิคมฯ คือ มี

บุคลากรที่มีความเข้าใจในแนวคิด ทิศทาง และ เป้าหมายของงานที่ต้องปฏิบัติให้บรรลุตามที่ตั้งไว้ แต่เมื่อไม่มีการสร้างเสริมศักยภาพของบุคลากรนิคม สร้างตนเองให้เข้าใจในบทบาทและภารกิจของตนที่ เปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ การ ดำเนินการไม่เป็นไปอย่างมีระบบ ไม่ครบวงจรไม่ เหมาะสม และไม่ได้รับการยอมรับจากภาคี ผู้ร่วมงาน รวมไปถึงประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ นิคมสร้างตนเอง สำหรับการปรับบทบาทหน้าที่ ภารกิจของนิคมสร้างตนเองให้ปฏิบัติงานโครงการ บ้านน้อยในนิคมฯ ไม่ได้มีการพัฒนาบุคลากรอย่าง เหมาะสม เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน จึงเกิดการ ปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และไม่ปลอดภัย ทั้งต่อตนเองและผู้ใช้บริการ รวมถึงชุมชนโดยรอบ พื้นที่นิคมสร้างตนเองด้วย และไม่เกิดประโยชน์ต่อ ผู้ใช้บริการ ซึ่งจากโครงการบ้านน้อยในนิคมฯ พบว่า การปฏิบัติงานกับผู้ใช้บริการที่มากกว่าครึ่งเป็นผู้ป่วย จิตเวช ใช้วิธีการให้ทดลองหรือเรียนรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งไม่ได้ใช้ภาคทฤษฎีและการทดลองปฏิบัติคู่กันไป ภายใต้อการควบคุม กำกับ ดูแล แนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ทั้งในส่วนของการสร้างสัมพันธ์ภาพ การ สังเกตอาการ การเสริมพลัง การให้คำปรึกษา การดูแล ด้านสุขภาพจิต สังคม รวมไปถึงการจัดการในภาวะ วิกฤติ ฯลฯ

โดยการประเมินความสอดคล้องกับนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง เป็นการ ปฏิบัติงานการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามนโยบายผู้บริหาร ซึ่งกำหนดแนวทางไว้ชัดเจน จะส่งผลให้การดำเนินงาน ของผู้ปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิด ประโยชน์สูงสุดกับคนไร้ที่พึ่งหรือผู้ใช้บริการนั่นเอง ซึ่ง

สอดคล้องกับกาญจนา วัฒนสุนทร (2552) ได้ศึกษาการ ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสตฟเฟิลบีม ในการประเมินโครงการทางการศึกษา พบว่า การพบ ปัญหาหรือความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอาจพบ ช่องว่างระหว่างสิ่งที่ต้องการ กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหลาย ประการ อาจต้องวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและทำ การแก้ไข ซึ่งผู้รับผิดชอบโครงการ สามารถกำหนด เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของโครงการให้สอดคล้อง กับปัญหา ในส่วนการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการ ดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย (พัฒนาศักยภาพ ด้านอาชีพ) ไม่เพียงพอ และจากการประเมินภาพรวม ด้านปัจจัยนำเข้า แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการ เป็นไปตามหลักการบริหารและเกิดความคุ้มค่าในระดับ น้อย ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันพัฒนานโยบายและการ จัดการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ดุขฎิ โยเหลา และ คณะ, 2558) ได้ศึกษาโครงการประเมินผลผลิต โครงการสำคัญและพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี เพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพองค์การ กรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ ปี 2558 ซึ่งในประเด็นการให้บริการ สวัสดิการสังคมในสถาบันแก่คนไร้ที่พึ่ง (11 แห่ง) พบว่า อุปกรณ์เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการ ดูแล พ้นฟูและปรับสภาพร่างกายและจิตใจ ไม่เพียงพอ และอยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้ และขาดการสนับสนุน เงินทุนประกอบอาชีพ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาด้านการ บริหารทรัพยากร โดยเฉพาะบุคลากร พบว่า บุคลากร นิคมสร้างตนเองไม่มีประสบการณ์และทักษะในการ ปฏิบัติงานกับคนไร้ที่พึ่ง ต้องมีการสร้างความรู้และ เตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรของนิคมสร้างตนเองมี ความรู้ ความเข้าใจในองค์ความรู้และบทบาทภารกิจที่ เพิ่มขึ้นมากขึ้น จึงยังไม่สามารถทำงานทดแทนกันได้ ซึ่ง

สอดคล้องกับ สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ดุขฎิ โยเหลา และคณะ, 2558) ได้ศึกษาโครงการประเมินผลผลิต โครงการ สำคัญและพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพองค์การ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ปี 2558 ซึ่งในประเด็นการให้บริการสวัสดิการสังคมใน สถาบันแก่คนไร้ที่พึ่ง (11 แห่ง) พบว่า ขาดผู้เชี่ยวชาญ ในการฟื้นฟูและปรับสภาพร่างกายและจิตใจ ผู้เข้ารับ การบำบัด และในประเด็นผลลัพธ์นั้นยังไม่บรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในประเด็นคนไร้ที่พึ่งปรับ พฤติกรรม สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ปรับ พฤติกรรมคนในสังคมให้ร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี สะท้อนให้เห็นว่าสังคมยังไม่มีทัศนคติที่ถูกต้องและส่วน ร่วมในการแก้ไขปัญหาคนขอทาน คนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่ง ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันพัฒนานโยบายและ การจัดการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2558) ได้ศึกษา โครงการประเมินผลผลิต โครงการสำคัญและพัฒนา แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพองค์การ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการปี 2558 ซึ่งในประเด็น

การให้บริการสวัสดิการสังคมในสถาบันแก่คนไร้ที่พึ่ง (11 แห่ง) พบว่า กิจกรรมดูแลฟื้นฟูและปรับสภาพร่างกาย และจิตใจ ยังไม่สามารถพัฒนาร่างกายและจิตใจให้พร้อม สำหรับการออกไปใช้ชีวิตในสังคม และยังไม่สามารถทำ ให้มีทักษะในการประกอบอาชีพได้

ประโยชน์ที่จะนำไปใช้จากการศึกษา

ผลการประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า ขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตของการ ดำเนินงานของโครงการบ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สามารถนำไป พัฒนาและปรับปรุงโครงการฯในระยะต่อไปตาม ประเด็นการประเมินที่เกี่ยวข้อง เพื่อขยายผลการ ดำเนินงานโครงการเป็นพื้นที่เรียนรู้ชุมชนการพัฒนา ศักยภาพและจัดบริการสวัสดิการสังคมคนไร้ที่พึ่ง ให้แก่หน่วยงานอื่นที่สนใจศึกษาหรือดำเนินการ

บรรณานุกรม

- กาญจนา วัฒนสุนทร. (2552). การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสต๊ฟเฟมปีม ในการประเมินโครงการ ทางการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2551). การวิจัยประเมินผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2557). พระราชบัญญัติคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ.2557. สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2559, จาก library2.parliament.go.th/giventake/...nla2557/law83-231257-1.pd...
- ราชกิจจานุเบกษา. (2559). พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ.2559. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2559, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%A407/%A407-20-2559-a0001.htm>

ศุภามณ จันทร์สกุล. (2557). ยุคสมัยของการประเมินผลและแนวคิดทฤษฎีของนักประเมิน.วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 8(1), 68-79.

สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2558). โครงการประเมินผลผลิต โครงการสำคัญ

และพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ปี 2558.

กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.